

ישיבת בני עקיבא

ישיבת בני עקיבא

מהותה ודרכה

למק חסר

ה'תשי"ב

בסר הרוואה

הכתובת :

ישיבת בני-עקיבא, כפר הרואה, דואר חדרה
Yeshivath Bnei Akivah, K'far Haroeh, P. O. Hadera

דפוס הפועל המזרחי, אגודה קואופ. בע"מ. ת"א.

* * *

הישיבות צריכות להיות ישיבות כשמן העתיק. בתים שמגדלין בהם תורה, הרבצת תורה כמובן המלא. להעמיד על ידן לפחות אחוזים הגונים של יהדות בריאה רטובה מלשד החיים.

הקנקנים החדשים, פרחי הלומדים, מוכרחים להתמלא מהיין הישן. אשר עליו חי ישראל מעולם. מאז עמדו דגליו על הר סיני ואמר, כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע.

בארץ ישראל עומדות הישיבות בתוך רעש הבנין. — — — ועל כן כפולה היא אצלנו חובת העבודה, להוסיף חיזוק של חיים ביסודה של תורה בצורה שיש בה משום טעם של חדוש יצירה ועם זה הרי היא רק אותה התורה בסילואה, תורת חיים לישראל, בכל הסוז והתעצומה של הישיבות העתיקות אשר הקימו לנו גדולי הדורות, מגיני ישראל מאז.

(מנן הרב הגראי"ה קוק זצוק"ל)

הרב א. א. קפלן ז"ל

הם...

הם נדים לי ואומרים לי
תקל על עול בזמים
זה הלך אל עתיקים לו
ברח מפל חדש

הן הפך ישיש צעיר זה
ורק בנושן שיג לו
וכפסיעות זקני קדם
שכיל עולמו נדש.

— הו, לו יוקלו לראות כי
רק בעתיק נער לי
נער חיים שבוע
בשדורנו ונרו —

תו ינו לשקרה לי
גפון קדוש ישראל בני,
מטע חיים רענו
מטרנ"ג ענביו.

חבה יתירה נודעת לישיבה זו, שכן נתונה היא
בלב הישוב החדש וממנה תצא תורה ויראה סהורה
לכל הסביבה.

(הרב הראשי הגאון ריא"ה הרצוג שליט"א)

הישיבה הזאת הצליחה הרבה ועשתה פרי רב,
ברועלת הבחורים ובתשוקתם ללמוד התורה הקדושה.
(הגאון ר' איסר זלמן מלצר שליט"א)

בפר הרואה נעשה לאכסניא של תורה ונתכוננה
שם ישיבה מפוארה, ישיבת בחורי-חמד השוקדים על התורה
באופן מצויין ודבר זה לא יבוא בחוסם, כולו קודש.
וחלמידי מרן הרב זצוק"ל העומדים בראשה ממשיכים
את שרשרת הזהב שלו.

(הגאון ר' יעקב משה חרל"פ שליט"א)

בכורי בישיבה גרם לי עונג רוחני ושמחה רבה.
(הגאון ר' משה אביגדור עמיאל שליט"א)

יסוד הישיבה

ל"ישיבת בני-עקיבא" קדמה התעוררות ללמוד תורה בארגון בני-עקיבא שיצרה חוגים בכמה סניפים לקראת הישיבה. החוגים הללו יצאו למחנה-הכנה לכפר הרואה בקיץ תרצ"ט, ובמשך חדשים נתגבשו והכינו א"ע לקראת הקמת הישיבה. עם פרוץ המלחמה הדרו הסוסים וסקפוקים ללבבות: היקום הדבר? היהיה? אולם האמונה העמוקה והמסירות לרעיון הקמת הישיבה גברו על הכל ובחודש חשון ת"ש, תוך כדי אנדרלמוסיא וערבוביא, קם הדבר ויהי: שלשה עשר חברים בגיל 15-17 יצאו לכפר הרואה וישבו ללמוד. ללא כל בסוס תקציבי, ללא בטחון-קיום ליום מחר, נעשה המעשה וקמה הישיבה.

מעונם - ליפטים פרוצים לרוחות-סתו, וכלכלתם - כ"דרכה של תורה"... אולם חפץ ד' בידם הצליח. כבר עם הצעדים הראשונים הועמדה הישיבה על דרגא רצינית בלמוד ובאורה-חיים. החומר האנושי המובהר שבא לישיבה מרצון, מתוך השאיפה הנעלה להקים ישיבה לעצמו, המעשה החלוצי הנועז ושמתת היצירה - ישיבה שבניה הם הם בונה ומיסדיה - כל אלה הטביעו מיד את חותמם וקבעו את דמותה הרוחנית של הישיבה.

הדים ראשונים שהגיעו לאזני המוסדות של המזרחי והסוּעהמ"ז עוררו אהדה והישיבה התחילה להתמך ולהעזר על ידם.

תכנית הלמודים

תכנית הלמודים נקבעה כדלקמן: כל למודי הקודש – חומש ורש"י, ג"ך, משניות, גמרא, דינים ופרקים בספרי המחשבה הישראלית. במרכז עומד למוד הגמרא – שבע שעות ליום (שעתים – שעור; שעתים – חזרה; שלש שעות – הכנה). לשאר הלמודים מוקדשות שעתים ליום (דינים – מיד אחרי התפלה; פרק ג"ך – בין שעור הגמ' לחזרה חומש ורש"י – פעמים בשבוע, שעה לפני מעריב; משניות זרעים – כנ"ל; כוזרי – פעמים בשבוע, פעם בימות החול ופעם בשבת).

השאיפה היא לעבור במשך שנתים על הכמות דלקמן: שלש מאות דפי גמרא ותוספות, משניות סדר זרעים, כל כתבי הקודש, פעמים חומש ורש"י, דינים, פרקים נבחרים מספרי המחשבה הישראלית (כוזרי, חוה"ל, רמב"ם, מסלת ישרים, תניא, כתבי מרן הגראי"ה קוק זצ"ל) ומבחינת האיכות הונחה כאן המגמה להקנות אפשרות של למוד עצמי בדף גמרא ותוספות, וכן חנוך מקיף לחיים דתיים שלמים ביחיד ובצבור ולמחשבה דתית המשקיפה על הכל מתוך אספקלריא תורנית ופותרת לאורה שאלות חיי-עולם וחיי-שעה.

אין בישיבה תערוכת של למודי חול. הישיבה עומדת על נקודת-ההשקפה שרוח אמתית של אהבת-תורה אפשר להשיג רק על ידי זה שהחבר יהיה שקוע רובו ככולו, בעולמה של תורה, בעולמם של למודי הקודש ורוח קדשם. אגב: תלמידי הישיבה גמרו כולם את בית הספר העממי ואין הם חסרים השכלה כללית יסודית.

סדר היום

6. - קימה (בימים של התעמלות-בוקר קמים ברבע לפני 6).
- 6.30 - תפלה, מיד אחרי התפלה למוד דינים.
- 7.45 - ארוחת בוקר.
- 8.15 - פרק יומי, (פרק נ"ך ליום).
- 8.30 - שער, (גמרא ותוספות).
- 10.30 - הפסקה.
- 11 - חזרה.
- 1 - ארוחת צהרים ומנוחה.
- 3 - הכנה.
- 6.15 - הפסקה.
- 6.45 - מנחה.
- 7.15 - ארוחת ערב.
- 7.45 - חומש ורש"י; משניות.
- 8.30 - מעריב.
- 10 - שינה.

המשמר הפנימי

בהתאם לדרך יצירתה של הישיבה נקבע גם אורח חייה. החברים אינם רואים א"ע כנשואים ע"י הישיבה, אלא כנושאי הישיבה, יוצריה ובוניה. „ועד חברים“ הנבחר ע"י כל חברי הישיבה, הוא הקובע – יחד עם ראשי הישיבה – את סדרי החיים, מתקן תקנות ומחליט החלטות. כל תלמיד-חבר רואה א"ע אחראי לשמירת סדרי הישיבה ודואג לשכלולם ולשפורם המתמיד. הישיבה היא אפוא רפובליקה של בני-תורה צעירים, המתנהלת על יסודות דמוקרטיים.

חבלי גדול

כיצד מתקבלים לישיבה חברים חדשים? – הרצון לשמור על גובה החומר האנושי, על אפשרות שתופו בכנין ובאחריות, מאיט ביותר את גידולה הכמותי של הישיבה, אולם מבטיח יחד עם זה התפתחות נורמלית ובריאה. כל חבר חדש הבא לישיבה עובר תקופת-נסיון. ובשלב אלה יבחן: כאדם, כיהודי וכבן-ישיבה. כאדם – באפיו ובמדותיו; כיהודי – בזהירותו במצוות ויראת שמים; כבן-ישיבה – ברצונו הפנה ללמוד תורה ולשקוד עליה. העומד בנסיון מתקבל לישיבה ע"י „ועד החברים“ והוא נחשב לחבר על כל זכויותיו וחובותיו. מתוך זהירות מרובה ודקדוק רב צמחה אפוא ועלתה הישיבה, צמיחה אורגנית כגידולו של אילן...

היא שמרה על העקרונות שלה בבחירת החברים ולא נסחפה לפיתוי שבגידול הכמותי. לפיכך זכתה לכך שכל החברים מצטיינים בעז"ה באפים והתנהגותם, בזהירותם במצוות ובשקידתם בלמוד.

אזרחי המדינה הקטנה, גבעת הישיבה, באים אליה – כאמור – מרצונם הטוב, והם ממשיכים למלאות את חובתם לעצמם ולישיבתם מתוך אותו רצון טוב עצמו המתעמק ומתחזק. הם מתמידים בלמודם גם מחוץ לסדר היום הרשמי. משכימים קום לפנות בוקר ומאחרים שבת בערב.

התפתחות

כאמור היה מספרם של הראשונים – שלשה עשר. הללו פתחו בלמוד מס' ביצה. „שעור"ם נמסר על ידי הרב שאול ישראלי, רבו של כפר הרואה, שהתחיל ללמד את החברים עוד בהיותם במחנה ההכנה בכפר הרואה בקיץ תרצ"ט. במשך כל חורף ת"ש היה קיים „שעור" אחד, בינתיים גדל מספר החברים ובראשית הקיץ נתחלק ה„שעור" לשנים. בשעור השני התחיל להרצות הרב מ. צ. נריה, אשר יחד עם הראשונים יסד את הישיבה, כיוון אותה מבפנים ונהל את ענייניה מבחוץ.

עם ראשית שנת תש"א נפתח „שעור" שלישי והתחיל להרצות בו הרב אברהם צוקרמן, אשר בא לישיבה בראשית קיץ ת"ש והשתתף בהדרכתה והנהלתה.

גובה השעורים הוא כדלקמן: שעור א' – גמ' ותוס'

עם רוב הראשונים; שעור ב' - גמ' ותוס' עם מקצת ראשונים; שעור ג' - גמרא עם כל התוספות. החברים מחולקים בשלשת השעורים לפי גובה ידיעותיהם, ולפי מהלך התקדמותם הם עוברים משעור לשעור.

הישיגים

אחרי קיום של שנה וחצי יכולה הישיבה לציין הישיגים רבי ערך בגובה הלמודים ובהיקף העבודה החנוכית. ראשוני הישיבה אשר בבואם התקשו בקריאת לשון הגמרא, הגיעו במשך שנה וחצי לדרגא של למוד דף גמרא עם כל התוספות בפני עצמם (דבר שרמי"ם מובהקים משתאים לו). במשך הזמן עברו על מאתיים דף גמרא - מסכת ביצה ושבת. אגב: הלמוד בסדר „מועד“ נקבע מחוץ מחשבה תחלה, להשפיע מתוך תלמוד על המעשה, מצוות רגילות „אשר יעשה אותם האדם וחי בהם“.

אף בשאר הלמודים הספיקו להתקדם יפה (חומש ורש"י, נ"ך, משניות וכו') והם רוכשים וחולכים להם את הדברים היסודיים שכל אדם מישראל, ולא כל שכן כל בן תורה, מחוייב לדעת אותם.

פתוח האישיות

אישיותו של הצעיר מקבלת בישיבה התפתחות רבי צדדית.

למוד התורה, וההדרכה בתפיסת-עולמו של ישראל

מפתחים את הצד הדתי והמוסרי; החיים החברתיים והשלטון
העצמי מפתחים את החוש החברתי, הצבורי; ההקפדה
היתירה על נקיון הבגדים ונקיון החדרים, הסדר והיופי,
מפתחים את החוש לסדר ולטוב-טעם; התעמלות-בוקר קלה
יחד עם טיולים קבועים בסביבה בראשי-חדשים, מרעננים
את הגוף והנפש גם יחד; הביטוי העברי, בע"פ ובכתב,
משחטר והולך על ידי הקירבה לספר – החל מחנ"ך וגמור
בכתבי מרן הרב זצ"ל – והוא מוצא לו את ביטוי החפשי
בשיחות חברים הנערכות מדי פעם בפעם ובכתיבה
בעתון-הקיר – „ראש הגבעה“ – המופיע לפרקים (סופרו
ועורכיו עוסקים בו בשעות הפנאי).

יחסי-חברות נקבעו בין הרמ"ם ובין חברי הישיבה
ועבודת ההדרכה וההוראה נעשית מתוך קירבה הדדית, הבנה
מלאה ורצון טוב.

לפנינו עומד אפוא צבור תלמידים-חברים מפותחים,
בעלי הכרה ורצון, מסורים לרעיונם ולמוסד המגשם אותו.
רואים בבנינו ושמחים בתקוננו, חדים בחדות גידולו
ומתפתלים בכאבי יצירתו.

וביום השבת

מקור-ברוך להשראה רוחנית ולהקרנה החודרת עד
למעטקי הנפש הצעירה – משמשת השבת בישיבה. התפלה
המסודרת והמלווה בשירה; החגיגות שבסעודות, בהן מושרים
זמירות ונגונים חדשים גם ישנים, ניגוני חסידים ושירי.

מולדת; השיחות העיוניות בליל שבת ובין קבלת שבת למעריבו ובסעודה השלישית, העוסקות במחשבה הישראלית (עפ"י דרך הקודש של מרן הרב זצוק"ל) – כל אלה יוצרים אוירה עילאית, מרוממת ומקדשת. יום המנוחה (שבו לומדים גמרא רק 4 שעות) מהווה יום קדושה במלוא המשמעות. עתים נמשכת המסיבה עד שעה מאוחרת ויציאת השבת מלווה ברקודים נלהבים „עד כלות הנמש“.

ויש אשר בנסוע החברים הביתה לימי חופש, הם מתגעגעים לשיבה ולשבתה והרי הם ששים בבואם יותר משמחו בצאתם. ושיבה זו עצמה, מתוך געגועים ואהבה, רישומה ניכר תמיד על התחלת הלמוד ברצון מעודד וכחות מחודשים.

עלי גבעה

ליצירת האוירה המתאימה עוזרים לא-מעט גם תנאים חיצוניים מצוינים: גבעת הישיבה הנצבת אל מול מראה-נוף נהדר וכן הבנינים הנאים והמרווחים של „הישיבה החקלאית“ (חדרי-למוד וחדרי-פנימיה, חדר-אוכל מרווח ומטבח משוכלל וכו') אשר ישיבת בני-עקיבא מתאכסנת בהם ברשות „המרכז העולמי של המזרחי“.

ואף שכרה של שכנות טובה אל יקוסח: כפר תרואה –

* בזמן האחרון נעשו על ידי המרכז העולמי של המזרחי ניצני-התהלה לישיבה החקלאית, אולם ציק-העתים מפריע מלגשת למפעל גדול זה באמת-מדה הולמת ועדיין רצוין זה מחכה לגואליו.

ע"ש הרואה הגדול, מרן הרב זבוק"ל - הוא מן המושבים המעולים של הפועל המזרחי והוא מצטיין גם בהוי-חיו הדתי וגם בארגונו הצבורי והמשקי. מלבד עזרתו החמרית לישיבה - בצורת קרדיט לזמן ארוך בצרכניה - הרי גם חיו הדתיים והצבוריים של כפר נאה זה, יש בהם משום השפעה רצויה על חברי הישיבה הבאים במגע אתו.

דרך כלל: המגע של חברי הישיבה עם העולם החיצוני - ואף כפר הרואה בכללו - הוא קלוש ביותר. כלם נתונים לחייהם הפנימיים ולסדר-יומם המלא והגדוש. גבעת הישיבה נמצאת ב"כדידות מזהירה" וחייה מרוכזים ומתרכזים בתוך שלותה ורעש-נעוריה. "הצופה" מגיע לפנות ערב, ובמשך כל היום אין שום מתיחות פועלת על העצבים חוץ מן המתח הגבוה של הלמיד וחיי הנעורים המפכים באון.

החיים הפנימיים

אפים של ראשוני הישיבה וסדר קבלת החברים החדשים, קבעו מטבע מיוחד לא רק לחיים הרוחניים אלא גם לחיים החברתיים. יחסי אחוה ורעות שוררים בין החברים. תחומי המסירות לישיבה והמסירות ההדדית יונקים זה מזה ומשפיעים זה על זה. רוח טובה שפוכה על הכל והרגשת אחריות ונאמנות מפעמת בכל.

מדי פעם בפעם מתקיימות בערבים שיחות-חברים הדנות על בעיות פנימיות שונות (מצב הלמוד, יחסי חברים, עניינים סדוריים, התפתחות הישיבה, הערכות כלליות) וכדרך

זו נעשה כל חבר שותף להכרעות הנוגעות לקביעת צביון
חיי הישיבה ומהלך התפתחותה.

הערכת מקומה של הישיבה בתוך הנוער הדתי בכללו
ובארגון „בני-עקיבא“ בפרט – מרחיבה את אופק האחריות.
כל חבר רואה א"ע אחראי לא רק לישיבה כמו שהיא
ובאשר היא, אלא גם לרעיון הישיבה וחזון עתידה
ולהשפעתה על היקפה. מכאן נובעת הדאגה להרחבת הגבולות
והעמדת תלמידים הרבה והרצון להשפיע מרוח הישיבה על
סניפי בני-עקיבא בימי-חופש ובקורי שבת. ודאגה זו עצמה
משפיעה בבחינת אור-חוזר על חיי ההוה ומעלה בהרבה את
רמת חיי הרוח בישיבה.

על הכלכלה

„מהיכן ירק זה חי? – מן העליון!...“ קיומה של
הישיבה והתפתחותה – זוהי השגחה-פרטית גלויה. פלא-
הקמתה ונס-המשכה אות ומופת הם כי נרצו מעשיה ועיני ד'
בה מראשיתה ועד היום הזה. כה יתן ד' וכה יוסיף.

כאמור, זכתה הישיבה עם התחלתה להכרת המוסדות
ונתמכה על ידם. המרכז העולמי של המזרחי והועד
הפועל של הפועל המזרחי הגישו את עזרתם מיד,
בחדשים הראשונים, והם ממשיכים לתמוך בה עד היום.
אף „מוסד הרב קוק“ הגיש את עזרתו בשנה הראשונה,
כמו כן נהנית הישיבה בשנה זו מהקצבת הסוכנות.

תקציבי המוסדות הנ"ל, השתתפות ההורים וכן תרומות
ארעיות של מוסדות ויחידים-ידידים – הם הם מקורות
הכנסותיה של הישיבה.

אולם גם אחרי כל אלה הכל עומד בנס, והישיבה
מתאבקת קשות על קיומה. אעפ"י שהרמ"ם בחלקם עושים
את-מלאכתם שלא על מנת לקבל פרס ועובדי-השרות מקבלים
משכורת וע"מ – נמצאת הישיבה בגרעון חדשי גדול. כלכלת
התלמידים הנמצאים בפנימיה ומקבלים אוכל ושאר הוצאות
(כביסה, רפוי וכ"ו), עולה בימ"יוקר אלו בדמים מרובים
ואין הקמצים משביעים.

בזמן האחרון נתעוררו אוהדי הישיבה לפעול למענה,
הוקמו אגודת-ידידים וועדים למען הישיבה בירושלים, תל-
אביב וחיפה, ובראשם רבנים חשובים ועסקנים ידועים.
הללו רואים את תפקידם בכסוס תקציבה של הישיבה
ובהרחבת כח קליטתה לגבי תלמידים מחוסי-יכולת. בהצלחת
עבודתם תלויה התפתחותה של הישיבה וברצות ד' פעלם
יורחב גבולה בתלמידים להגדיל תורה ולהאדירה.

לעתידות

לאן פני חברי הישיבה מועדות? – ככל הישיבות מאז
ומעולם אדיר חפצה של "ישיבת בני-עקיבא" להוציא
מתוכה גדולי-תורה והיא גם שולחת את טובי חבריה להמ-
שיך את למודם בישיבות הגדולות.
אולם אין הישיבה יכולה להתעלם מן העובדה שרוב

החברים אין דרכם עולה לאהלי-התורה והם פונים לצדדין,
אם מסיבות נפשיות-פנימיות ואם מתוך לחץ ההורים הדואגים
לעתידם החמרי, והללו מתפזרים לכל רוח עם צאתם מן
הישיבה ונשארים בודדים לנפשם.

וכאן בא לידי ביטוי היסוד החברתי שבחינוך הישיבה.
היא מצאה פתרון שיש בו גם משום הבטחת עתיד
החמרי של החבר וגם משום הבטחת המשך חייו התורניים
בצבור, ויחד עם זה היא ממלאת יעוד גדול בכנין הארץ
ותחיתה השלמה.

פני חברי הישיבה מועדות לקראת התישבות חקלאית,
לקראת הקמת נקודות חדשות, לקראת בנינה של החברה
התורנית העצמאית.

חזון זה מלבד השיבותו כשלעצמו, הוא גם משחרר
במדה מרובה את החבר מלבטים וחפושים של "תכלית"
אשר רבים חללים הפילו. זהו כוון נעלה לאידיאל נשגב
אשר גם פתרון ממשי כרוך בו.

ולא עוד אלא שהמחשבה על הקמת נקודת התישבות
שתצטרך להיות למופת בחייה הדתיים, משמשת גורם לחזוק
ההתמדה והגבורת הלמוד - תלמוד גדול מביא לידי
מעשה רב.

(עובדא היא: "הגרעין הקבוצי" שבישיבה השפיע
על חבריו להתמיד יותר בלמוד).

ועוד נזכה ברצות ד' למחזה המרנין שטובי הישיבה
שהמשיכו את תלמודם בישיבות הגדולות ישובו וישמשו

ברבנות בקבוצים או במושבים שנוצרו והוקמו ע"י חבריהם
לספסלי הישיבה.

סוף דבר

לאור כל הנאמר - ביתר דיוק: לאור כל הנעשה -
ניתנה רשות לסכם ולקבוע: „ישיבת בני-עקיבא“ היא היא
ישיבת הנוער הארץ-ישראלי.
התכנית, המשטר והכוון - שלש-אלה יוצרים בית-
קבול רחב-קליטה לנוער המעולה פרי-הארץ, והוא מוצא כאן
את סרקע-גידולו ואקלים-התפתחותו לגאון ולחפארת. תפקיד
גדול הוא זה, וזכות גדולה נתגלגלה לישיבה שמצאה את
הכלים המתאימים למלוי התפקיד הזה.
„ישיבת בני-עקיבא“ היא קודם-כל ישיבה. ישיבה
שתלמידיה עמלים בתורה, עוסקים בגמרא, ראשונים ואחרונים,
בשקידה עצומה ובעיון רב; ישיבה שתלמידיה מקבלים
הדרכה רוחנית וחנוך מקיף ומלא. וכל זה נעשה בה מתוך
חרות ורעננות, רצון טוב ושמחה פנימית. ועל אלה נוסף
הכוון התכרתי לעתיד לבוא, לקראת חיים דתיים מאורגנים,
לקראת חיי-תורה עצמאיים, לקראת בנין הארץ בקדשה.
„ישיבת בני-עקיבא“ היא אפוא עתיקה בתוכן-למודיה,
חדשה במשטר-חיה וחדשה בכוון-עתידה.
רבים ומרובים הקשיים בדרך עתיקה-חדשה-חדשה זו,
אולם באמונתנו נחיה כיהי נועם ד' עלינו ומעשי ידינו יכונו.
ובכתבי-הקודש נאמר (ישעיה ל"ה): והיה שם מסלול
ודרך, ודרך הקודש יקרא לה - - - והלכו גאולים.
יט

מִתְּוֹךְ הַתְּבִיטִים

... שמחתי לכשירות השוכות שנהבשרתי על אודות מפעלכם,
והנני האחל לשיבתכם הצלחה מרובה.

הרב פרופ' שמואל קליון ז"ל
(במכתבו מכ"ב אדר, ת"ש)

... בחדות אמת להתקדמות הצלחתכם במעלות התורה, השתתפתי
אתם ברוח, כאילו הייתי בתוך ד' אמותיכם המצוינות. והרי זו
הזדמנות נוספת לבטא את מן הנחת והברכה שבמעמקי לבני לגדולות
פעלכם הנהדר בקדש, אשר שמועת משבחתו רבתה לי בינתיים
וקראתי לה ענג.

הרב צבי יהודה הכהן קוק
(ב' ניסן, תשי"א)

צדקה נפשי לשאוע ידיעות מעוררות משיבתכם הצעירה - הן
כל כך מעטות הן נקודות-אור. לבי אתכם כעבודתכם עבודת-הקודש.
התחזקו והתחדשו!

הרב צבי יהודה מלצר, פרדס חנה
(ב' מנחם-אב, תשי"א)

ישיבת בני עקיבא" הספיקה במשך זמן קיומה הקצר
(חשון ת"ש) לתפוס מקום-כבוד בין מוסדות החנוך התורני בארץ
וגם להכניס תסיסה תורנית בקרב הוגים רחבים של הנוער הדתי.
(מתוך חוזר ועד ידידי הישיבה בירושלים).

חתומים: הרב ש. אסף, הרב ש. י. זיון,
עו"ד מ. לבנון, א. אלינר.

ישיבה זו קלטה במיוחד יוצאי בתי-ספר עממיים ותיכונים
שספק גדול אם היו גולכים ללמוד הורה בישיבות הקימות.
(מתוך חוזר ועד ידידי הישיבה בחיפה)
חתומים: הרב יהושע קניאל, הרב יעקב ברמן,
פרופ' ח. שטרוק, עוד ג. ליפשיץ, ראובן פינגר.

בענין רב אני עוקב אחרי המפעל החשוב - ישיבת בני
עקיבא, שאני רואה בה את גולת הכותרת של תנועת הנוער שלנו.
דוקא בימים מרים אלה, כשמרכזי התורה נהרסו ונחרבו בידי
טמאים, הדרך היחידה היא להקים מבצרי רוח שימשו לנו כאן
בא"י המשך השרשרת של ישיבות ליטא ופולין.
(מ. שפירא)

שמש-התורה הזורחת במקום הזה, תפיץ את קרניה על כל
הסביבה.
(ר' א. א. סובולביץ, הי"ו).

ח ב ר י ס כ ו ת ב י ס

בין מחנות בני-עקיבא שהוקמו הקיץ לרוב, תופס מחנה ה"חוג" בכפר הרואה מקום מיוחד. — — — לכפר הרואה באו החברים ומטרה ברורה לפניהם: מחנה זה שימש הכנה לחייהם בעתיד בישיבה. הם באו להכשיר את עצמם להנשמת הרעיון שעליו הושתתו יסודות ה"חוג". — — — אנפ"י שהחברים לא אחזו נטרא בידם מאז צאתם מבית-הספר, בכל זאת התנכרו על מכשול זה הודות להצונם ולהתמסרותם.

נתנאל ק.

(פנקס המדריך, א' אלול, תרצ"ט)

... הפרידה מהמחנה היתה קשה. נפרדו בתקוה להפגש בישיבה. המלחמה שהתחילה ערבבה מדרי עולם, והיה ספק גדול אם הישיבה תקום. אולם אותם החברים אשר יזמו את הרעיון ידעו אף בשה קשה זאת להנשים — לצאת אל הישיבה.

"ישיבת בני עקיבא" אשר היתה חלום בתוך חלום הפכה מציאות. לא תופים ומחולות קדמו את הבאים. בשקט באו, פתחו את הנטרות וישבו ללמוד.

— כך נפתחה "ישיבת בני עקיבא".

יום פ' באב "ד

כוכב שוקע, כוכב עולה. בכבות אורה של תורה במקום זה — יעלה אורה במקום אחר.

מספר קטן שומע את הקריאה וגולה למקום תורה. והמעין אינו פוסק והמבוע אינו נמתם.

חכמת הטבע מתגלית והולכת, ואילו חכמת התורה שנתגלתה

כבר — משתכחת ומתרחקת מאתנו, עלינו אפוא להתאמץ ולחזור אליה.
רבה העבודה ושבעתים יקר כל יום, כל שעה, כל רגע.
חיים קשים צפויים לנו — הבה נתכונן לקראתם.

— — —

קיץ. שרב צורב. נמרא נדוישת-אותית — מי יבינה? מי יחדור
לתיבת? רב היוע, רב העמל.

חורף. גשם וקור. בן ישעור לחורה, חברים מתוכחים בדברו
תורה. והן רק לפני חדשים אחזו את הנמרא בקושי. היום —
קרבו אותית הנמרא ללב החבר. לסד לאהוב אותם, להבנם
להשקיע עצמו בהם.

זו דרכה של תורה — בזיפת אפך תלמדנה, תדענה.

יצחק הכהן פישברג

(זרעים, שבט, ת"ש)

עומרת היתה הישיבה הקיץ בפני קשיים טרובים, ורק הודות
לחסינותו של המפעל ולרצונם האמין של החברים עלה בידו
הישיבה להחליף טבל אלה בעו"ה.

— — — הישיבה התקדמה במדה מרובה. כדי להעמיק את
הדירתם של החברים להבנת הסוגיא וכדי להרחיב את אופק-
למודם הוחל בלמוד ראשוני. כמו כן חולקו החברים לשני
-שעורים". כל ישעור ודרך הלמוד המיוחדת לו, המותאמת להתפתחות
החבר והתקדמותו.

נתנאל

(בישיבה, זרעים, אלול ת"ש)

חוסר השעה מטיל תפקידים כבדים ורבי-אחריות על הנוער

הדתו. מחובתנו לנלות את האור השופע ממקור ישראל, להעסיק בנו את ההכרה הדתית, לנכש את עצמנו כדי שנרע לעטוד ואילו גם להלחם נגד נחשול אשר מאיים לקום עלינו ה"ו.

כל זה ניתן להעשות אך ורק בישיבה. הישיבה היא הטקום אשר החבר יכול לפסוג לתוכו מאוירה של תורה, אהבתה ויראתה. ... אך לפני שנה היתה ישיבה זו שעל אודותה אני מדברום, רק תקיה שבלב וטישא שבנפש לחברי „חוגי" שבמניפים. במשך הישנה, על אף הטצב הקשה, הצלחנו בעיה להקים את הישיבה ולכוונה, ועתה בהתקרב עונת החופש אנו קוראים אתכם להמשיך את אשר החילונו. יסרו במניפים חונים לישיבה! כל אשר נישא את נפשו לתורה וללמודה יכנס ל„חוג" ויכון את עצמו לצאת לישיבה. רק דרך אחת לנו בישעה זו — הדרך העולה בית-אל. — בני עקיבא, לבו ונלכה לישיבה!

(מתוך מכתב „ועד החברים" לסניפי בני עקיבא, כ"ח סיון ת"ש)

אין רצוננו בחברים אשר יובאו אלינו אלא בחברים אשר יבואו טרצונם, אשר יגיעו לצעד זה מתוך הכרה. מחובת הארנון לארנון חונים לקראת הישיבה.

דוד ש.

(„חוגים לישיבה", זרעים, ניסן תש"א)

... אנב הדיונים על הישיבה ועל דרכה נשמעו דרושות שונות. — — — חברי הישיבה הדגישו שדרכם סכוונת כלפי עצמם. למוד תורה לשטה ובסום ההכרה הדתית, בלו ערכוב של לטודי חול ומושני לוי.

(יכון, במועצה הארצית של בני עקיבא, „הצופה", י"ט ניסן תש"א)

הקמתה של ה"ישיבה" נראית בעיני ממש כמפנה בדברי ימיה של תנועתנו. עד עתה היתה בקרבנו רק אכסניא של ער אי לתורה ולימודיה. מעתה זכינו להקמת אכסניא של קבע לתורה, אכסניא שלמה וקבועה ללימוד התורה וחפוש מטמוניה.

גרעין זה של הישיבה שנזרע שם, בכפר הרואה, מבטיחנו הנאה רבה מאורה של תורה ממש, ומכאן פתח תקוה, שנזכה גם להקים בנין חיים על יסודותיה האיתנים של התורה מדורי דורות. עשר שנים היו צריכות לעבור, לחלוף, לצרוף הסיגים, להלוך "סחור סחור" ועתה קרבו לכרם, "כרם של יבנה" וחכמיה המה נוטעים.

הנכוון באמת פנינו כלפי המבורכים להתברך בהם וללכת בדרכם?!

— הנכוון באמת?!

יונה

(„זרעים", כסלו, ת"ש)

... בית המדרש הצנוע של „בני עקיבא" קבע סגנון לעצמו. אתה ממשש בידים אוירה מיוחדת של ישיבה. היא קבועה בחלל הבנין, באופי של התלמידים, בתפילה ובלימוד, בדיבור ובהתנהגות. הסגנון הזה עדיין בשלבי הראשונים

אולם יוצריו עמדו כבר על סודו המיוחד והאמצעים להשליטו
בתוך ציבור הלומדים.

דונש

(תנובות, הצופה, י"ט שבט תש"א)

צעיר הוא מוסד זה, רק בן שנה אחת הוא, ובכל זאת
הצליח לרכז עשרות צעירים העושים לילות כימים ולומדים
תורה על כל מקצועותיה. רוצה הישיבה להיות בית יוצר
למגשימים שלמים ומדריכים, הראויים לחנך דור צעיר
בישראל. מיסדיה סוברים, כי הכשרה רוחנית-תורנית, המקנה
אמונה שלמה, יציבות המחשבה ונאמנות לערכי היהדות, אינה
פחות נחוצה לנוער מאשר הכשרה גופנית-מקצועית המכינה
אותו לתפקידים של התכצרות כלכלית בארץ.

ד"ר מ. א. קורץ

(-במישור-, כ"ד שבט תש"א)

— תוכן מיוחד יש לכפר הרואה בישיבת בני עקיבא
שקבעה את משכנה בתוכו. חברי הכפר — שרובם הם יוצאי
ישיבות גדולות בארצות הגולה — קיבלו באהדה רכה את
הקמת הישיבה. זכה גם כפר הרואה לשמש עריסה למחשבת
הישיבה. בסמינריון השני למדריכים שהתקיים בתוך הכפר
לפני כשנתיים, הונח היסוד הרעיוני לישיבה זאת ומתיישבי הכפר
איכסנו את חברי הגרעין הראשון בקיץ תרצ"ט כמחנה עבודה
ולמוד, ששימש מעין אבן-בוחר לתלמידים הראשונים. מובנת

איפוא הזיקה המיוחדת שיש לאנשי הכפר לישיבה, שרואים
אותה כ„שלהם“ ועוזרים לה בכל כוח יכלתם.
קיימת השפעה הדדית בין הכפר והישיבה: מגשימי
תורה ועבודה מראים לתלמידים את צורת החיים ברוח התורה,
אך גדולה מזו השפעת הישיבה על הכפר ובמיוחד על הדור
הצעיר.

יצחק קויפמן

(„בעמק-חפר“, „הצופה“ כ"ז אדר תש"א)

גאון הארגון על הישיבה, שהקים בכפר הרואה.
ששה חדשים היא קיימת ובזמן הקצר הספיקה להשפיע
על כל התנועה הצעירה, לעצב דמות תורנית לשלשים נער
ולהניח יסוד לישיבה ארצישראלית מובהקת.
בועידה אתה פוגש את תלמידיה ותגיבתם היא אחרת,
תורנית יותר. בישובי „הפועל המזרחי“ אתה נתקל
בתלמידיה, בני המתיישבים, ותפילתם רצינית יותר.
ב„זרעים“ בטאון התנועה משרטט אחד משני ראשי
הישיבה את דמותה:

מהו החידוש שבישיבת בני עקיבא? — אין הישיבה
מסתפקת בהקמת דור המקיים מצות שבין אדם למקום ובין
אדם לחבירו, אלא היא מחנכת את היחיד כחלק מהציבור,
ומטילה עליו מצוות שבין אדם לעמו ושבין אדם לארצו.

הישיבה מלמדת את בניה את תורת האדם מישראל
ותורת האזרח בישראל.

מה החידוש בארגונה? – „נסיונה של יב"ע מראה
לנו שבפעולה חנוכית עקבית אפשר היה להביא לישיבה
צעירים שבתנאי החנוך הרגילים לא היה איש מהם נכנס
לאחת הישיבות הקיימות. היא נוצרה ע"י הנוער עצמו. שנות-
חנוך בתנועת-הנוער לכדו והכשירו את קומץ התנופה והם
מהווים חטיבה חברתית אחידה. וכשם שהעבר הארגוני נתן
את הרקע הנפשי והחברתי כך נותן ההווה – כלומר: הזיקה
לתנועה – את הרגשת התחבורת לגוף חי ופעיל בשטחי חיים
שונים“.

הנסיון הצליח. בני הישיבה, יושבים על הגבעה,
ומשימים לילות כימים בתורה. במשך ימות-הגשמים הספיקו
ללמוד ע' דף גמרא עם כל התוספות, לרבות מקצת פירושי
ראשונים ואחרונים. הספיקו לעבור על חומש ורש"י, כמה
ספרי ג"ך וכמה מסכות משניות. משתתפים בערות בשיחות על
נושאים תורניים דתיים.

– זוהי „הישיבה שלנו“, גאון ארגון „בני עקיבא“.

ש. ד.

(בשולי ועידת ב"ע, „הצופה“, ניסן ת"ש)

עושים עוול לישיבה ומקפחים את זכותה, אם עושים
אותה אסקופה לאיזו תכלית אחרת, תהא החשובה והיקרה
ביותר, או פרודור לאיזה טרקלין מפואר ורב-כוסף, אם

זה מושב או קבוצה או כל מטרה אחרת. תכליתה של הישיבה – כה בעצמה. חידושה וחיובה – בעצם קיומה. ותפקידה: דף גמרא ותוספות, שידעם כל אחד מאתנו, ללמוד וללמד.

ומלמוד התורה נגיע לחיי תורה. וחיו בה. וחזקה על חברינו שיקיימו אותה, את התורה, במלואה, ויחיו בה בשלמות. אין, כמובן, בטחון גמור ואין ערבות לדברים כאלה. הגדולות בהישיבות לא עמדו בנסיון מלא בפני רוחות העושים של התקופה. ובכל זאת יש להניח שאנשינו מחוסנים הם בפני המציאות המרה, כי מהמציאות באו ואליה ישובו. אינם מנותקים הימנה אפילו לרגע ואינם תלושים מהחיים. לא הקסם שבהם ירהיבם ולא מרירותם תערער יסודותיהם. ואפילו בהיותם בתוך הישיבה הם נמצאים גם בתוך המציאות. ולכן יש להניח שיעמדו בנאמנותם עד נשימתם האחרונה.

יצרנו מושג חדש של הגשמה. הגשמה קדושה: תלמוד תורה. נס גדול היה פה. מתי זה – ואיפה – קם נוער להקים מוסד-תורה לימודי לעצמו ובכוחות עצמו? עתיד מוסד זה לשמש אור זרוע לחברים ועתידים תלמידיו לשמש שליחים לסניפים ולקבוצות. אחדים, אחדים לכל נקודה, ובהן ייצרו אורה חדשה, דעת קהל של אהבת תורה ושל לימוד תורה. ואולי תתגלגל זכות ע"י להקים סניפים לישיבה בכל מקום ומקום, לפי דרכה של הישיבה הנובהרודוקית, היחידה בעולם הישיבות, שמסרה

את נפשה על הליכה לעם ואת דעתה על הקמת ישיבות
וסניפי-ישיבות בכל נקודה ישראלית.

י. תירושי
(„לדרכה של הישיבה“, „זרעים“, סיון תש"א)

...אני זוכר כמה מהתלמידים מלפני בואם לכאן והריני
עומד ומסתכל בתמהון: כמה רב ההבדל. מאין שאבו נערים
אלו את הכח להתגבר על כל החולין שבנפשם.
הנה האחד שצריך היה ללחום עם אביו שלא ימנעהו
מלגלות למקום תורה. היום - גאות האב על בנו. מכל
התנהגותו ניבט אליך האדם השלם, המשתלם. והרי שני,
לכאורה לא קוית ממנו גדולות-וטעית. והסתכל על השלישי,
נער צעיר, כמעט ילד, עד היכן הוא שקוע בלמודו. כבר גמרו
תפלת מנחה ועדיין מצחו מקומט, ועדיין שקוע הוא באותו
חזון נעים שמתגלה עם ברק ה„שקלא וטריא“ שבגמרא.
והנער העובר לפני התיבה-מה רוויה תפילתו וכמה עסיסית-
שקויה מטל-תורה וחדוות-יגיעה של מתמידים שיגעו ומצאו.
אכן „במעמקי החיים מתנוצץ - לפי דברי הרב זצ"ל -
אור חדש של תשובה עליונה“, הצליחו אפוא רבותיהם -
תלמידי הרב-למסור להם את שקבלו בירושה מרבם הנערץ.

נ. עמינוח

(„רפובליקה של תורה“, הצופה, חסון תש"א)

ל ח ד ו ש ב י ת ה ת ד ר ש

א

ישיבת ארץ ישראל מחובתה להכין ישראלים לארצם. הכנה טבעית, בריאה, לחיים טבעיים. טבע הקודש וטבע החול. ישראלים תורניים שנכנסו לחנותה של תורה וקלטו מריחה. ישראלים המביטים על העולם במבט התורה, והליכות-עולם נקבעות לפי הלכות-תורה.

והמקום אף הוא גורם. החיים האזרחיים העצמאיים, אשר לקראתם צועד כל צעיר בארץ-ישראל – מחייבים הכנה וחנוך מוקדם. מעתה אין הישיבה יכולה להסתפק בחנוך היחיד כיחיד, בהקמת דור המקיים מצוות שבין אדם למקום ושבין אדם לחבירו, מחובתה לחנך את היחיד כחלק מן הצבור המקווה, עליה להטיל עליו מצוות שבין אדם לעמו, ושבין אדם לארצו. יש לקבוע מסכת במצוות התלויות בעם ובמצוות התלויות בארץ. הישיבה תצטרך ללמד לבניה את תורת האדם מישראל ותורת האזרח בישראל.

ב

השאלה העיקרית העומדת היום בפני הדואגים לתורה שלא תשתכח מישראל, היא: כיצד לעורר חנועה חדשה בנוער ולהזרים את המוניו לישיבות.

היום צריכים לבוא אל הנוער הרתי ולהחדיר בו את ההכרה כי ללמוד תורה עכשיו זאת אומרת ללמוד להיות יהודי. דורות הראשונים אמרו „אין עם הארץ חסיד“ ובדורות אלו נשתנה המצב עד כדי כך ש„אין עם הארץ יהודי שלם“. שכן עם הארץ של היום אינו דומה לע"ה של אז. זה של היום הוא ע"ה רק בתורת ישראל ואילו בתורות אחרות הוא תלמיד-הכס. וכאן הסכנה. מי שאינו נתפס

לא

לתורה נחפס לתורות אחרות... לפיכך אנחנו חייבים לדעת כי כשם שכל אחד דואג להכסתח עתידו החמרי כך הוא מויב לדאוג ולהבטיח את עתידו הרוחני, להבטיחו בכמות מסוימת של דעת תורה.

נסיונה של „ישיבת בני-עקיבא“ מראה כי בפעולה חנוכית עקבית אפשר היה להביא לישיבה צעירים כאלה אשר בתנאי-החנוך הרגילים לא היה איש מהם נכנס לאחת הישיבות הקיימות. נמצאנו למדים כי עדיין לא התחילו בנצול האפשרויות של חנוך נוער לקראת הישיבות.

יש דעה מוטעית ביחס לנוער בתי-הספר. הוא קרוב אלינו ומוכשר להבין אותנו הרבה יותר משחושבים. כשפונים אליו בצורה הנכונה הוא נענה. צריך רק לדעת כיצד לפנות אליו.

קולר האשמה איננו תלוי רק בתי-הספר שאינם מחנכים לקראת הישיבות, אלא גם בישיבות שאינן יודעות כיצד להביא אליהם את נוער בתי-הספר.

השלטת העברית בישיבה אינה מספיקה. יש בה משום פותח-שער אבל איננה מהווה כח-מושך. יש לנו ענין עם נוער חדש וחובה עלינו ללמוד את נפשו הצעירה. והדבר נוגע גם לרעיונות – לתכנים חדשים, וגם לאמצעים – לצורות חדשות. עלינו להכניס שינויים במבנה הפנימי של הישיבה במשטר החברתי שלה ובחזונה לעתיד תלמידיה.

„ישיבת בני-עקיבא“ עשתה בשטח זה נסיון נועז. צורת-החיים העצמאית של הנועת הנוער הונחה כיסוד למבנה הישיבה, והרעיון החברתי של תנועת הנוער מהווה גורם מחנך לתלמידיה-הבריה. ראוי אפוא ליחד את המחשבה והדבור על נסיון זה. ברכה מרובה צפונה בו כבר עכשיו והוא מבטיח נצורות בעתיד.

נ ר י ה

(„זרעים“, ניסן ת"ש – שכט תש"א)

